VBDO jaarverslag 2025

VBDO jaarverslag 2025

Inhoud

Voorwoord **5**

1 Directieverslag **6**
1.1 Missie 7
1.2 Activiteiten en instrumenten 7
1.3 Omgeving 8
1.4 Leden 11
1.5 Woord van dank 11

2 Verslag van het bestuur **12**
2.1 Strategie 12
2.2 Bestuur 13
2.3 Reserve 13
2.4 Financiële resultaten 14
2.5 Risicoanalyse en beheersing 14
2.6 Toekomstverwachting 14

3 De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling **16**
3.1 Unieke positie 16
3.2 VBDO's activiteiten 16
3.3 Governance 16
3.4 Inspraak van leden 17
3.5 Internationale netwerken 17
3.6 Media en communicatie 18
Het VBDO team **20**
Het VBDO bestuur **22**

Engagement thema 's 2025 **24**
4 Activiteiten van de VBDO **25**
4.1.A Engagement 25
4.1.B Collectief engagement 26
4.2 Benchmarks 27
4.3 Kennisleiderschap 29

5 Jaarrekening 2025 **34**
5.1 Balans per 31 december 35
5.2 Staat van baten en lasten 36
5.3 Kasstroomoverzicht 37
5.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling 38
5.5 Verschillenanalyse 40
5.6 Toelichting op de balans 41
5.7 Toelichting op de staat van baten en lasten 44

6 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant **47**

7 Duurzame bedrijfsvoering **50**
7.1 Inleiding 50
7.2 Sociale prestaties 50
7.3 Verzuim 50
7.4 Uitbesteed werk 51
7.5 Milieuprestaties 52

Bijlage 1
Institutionele leden 2025 54

Bijlage 2
Engagement met beursgenoteerde bedrijven 55

Bijlage 3
Methode Milieubelasting en achtergronden berekening 56

Bijlage 4
GRI-index 57

Bijlage 5
Begroting 2026 60

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling
Pieterstraat 11
3512 JT Utrecht

030 – 234 00 31
E info@vbdo.nl

KVK # Amsterdam 40538.966

Voorwoord

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling zet zich al 30 jaar in voor een duurzame kapitaalmarkt. Wij zijn ervan overtuigd dat een meer duurzame en verantwoorde kapitaalmarkt leidt tot een gezondere en rechtvaardige wereld.

In 2025 verschoof de wereldorde van een relatief stabiele machtsstructuur naar een fase van grote onvoorspelbaarheid en openlijke confrontaties. Volgens het World Economic Forum werd het “gewapend conflict tussen staten” voor het eerst het grootste mondiale risico. In het Midden-Oosten escaleerde het geweld, de beëdiging van Trump veranderde de dynamiek van de oorlog in Oekraïne en Europese NAVO-bondgenoten moesten hun defensie-uitgaven aanzienlijk verhogen om minder afhankelijk te zijn van Amerikaanse steun.

De VS voerden onder de nieuwe regering grootschalige importtarieven in en landen als India, Indonesië en Brazilië gebruikten hun strategische positie om eigen economische en geopolitieke deals te sluiten. Meer dan ooit was er in 2025 een strijd om kritieke mineralen. De toegang tot lithium, kobalt en zeldzame aardmetalen, nodig voor de energietransitie, leidde tot nieuwe diplomatieke en militaire spanningen in Afrika en Zuid-Amerika. Deze ontwikkelingen zetten een zware druk op de aandacht die duurzame ontwikkeling vereist en verdient.

In het afgelopen jaar bevestigden de internationale instituten Copernicus en de World Meteorological Organization dat de aarde zich in een fase van uitzonderlijke opwarming bevindt. De periode 2015-2025 vormt nu de warmste elf jaren ooit gemeten.

Naast de grote uitdagingen waren er in 2025 ook een aantal zeer hoopgevende trends en doorbraken. Het was het eerste jaar waarin de wereldwijde opwekking van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen (zon, zee, water) die uit steenkool overtrof. De kosten voor energie-opslag daalden verder terwijl de eerste solid-state batterijen hun weg naar de markt vonden. De wereldwijde zonnecapaciteit groeide in 2025 met naar schatting 88%. Mondiale investeringen in de energietransitie bereikten in 2025 een bedrag van 2300 miljard dollar, een stijging van 8% ten opzichte van 2024. Voor het tweede jaar op rij lagen de investeringen in schone energievoorziening hoger dan die in fossiele brandstoffen.

Wij zien ook voortgang bij onze leden, die continu in een spanningsveld zitten tussen druk voor het behalen van winstbejag op korte termijn en investeren in lange termijn en duurzame oplossingen. VBDO blijft duurzame ontwikkeling aanmoedigen en blijft kritisch op stilstand of zelfs achteruitgang.

De VBDO doet verslaglegging volgens de richtlijnen van het Global Reporting Initiative. De vereniging besteedt ook aandacht aan de afbakening van haar activiteiten en aan de materialiteit ervan. Daarnaast vindt er controle plaats door een externe accountant.

Wij kunnen ons werk niet doen zonder onze particuliere en institutionele leden, die de vereniging blijven ondersteunen. Daarom bedanken we alle leden zeer voor hun bijdragen. We moedigen samenwerking aan en nodigen u dan ook uit om te allen tijde met ons in gesprek te gaan.

Met hartelijke groeten,

Angélique Laskewitz
Algemeen directeur VBDO

1. Directieverslag

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling zet zich sinds 1995 in voor het verduurzamen van de kapitaalmarkt. Jaarlijks publiceren wij ons jaarverslag. Dit jaarverslag geeft u een beeld van onze activiteiten in 2025 en de impact daarvan.

1.1 MISSIE

Als onafhankelijke vereniging zijn we sinds 1995 een gedreven aanjager, motivator en kennisleider voor verantwoord beleggen en voor verankering van duurzaamheid bij ondernemingen. Met respect en deskundigheid helpen wij organisaties bij het maken van keuzes die verder kijken dan enkel financieel gewin, maar ook sociale, milieu en bestuurlijke aspecten in overweging nemen.

Onze leden bestaan uit institutionele en particuliere beleggers, asset managers, data providers, rating agencies alsmede een aantal vooraanstaande NGO's. We vertegenwoordigen daarmee een groot deel van het door Nederlandse beleggers geïnvesteerde vermogen en worden gezien als een belangrijke en gerespecteerde gesprekspartner voor onder meer de media en politiek.
We geven invulling aan onze missie door middel van drie instrumenten:

1.1.1 Engagement: We verankeren duurzaamheid in de bedrijfsvoering van grote beursgenoteerde ondernemingen, door het stellen van kritische vragen op hun algemene aandeelhoudersvergaderingen en door collectief engagement;

1.1.2 Benchmarking: Deze vergelijkende onderzoeken beoordelen hoe beleggers en bedrijven scoren op het gebied van duurzaamheid of transparantie. Hiermee wordt gebruikgemaakt van concurrerende kracht van de markt, waardoor organisaties gestimuleerd worden steeds beter te presteren ten opzichte van elkaar en zichzelf.

1.1.3. Thought leadership: Kennisdeling staat bij de VBDO centraal. Dat laten we onder meer zien door het publiceren van themastudies en het organiseren van evenementen met meerdere stakeholders zoals ronde tafels en seminars.

1.2 ACTIVITEITEN EN INSTRUMENTEN

De activiteiten van de VBDO richten zich met name op Nederland, maar waar gevraagd of nodig opereren wij wereldwijd.

1.2.1 Aanjagen door engagement

De VBDO voert als lobbyorganisatie een actieve en betrokken dialoog met de grootste Nederlandse, beursgenoteerde ondernemingen. We bezoeken jaarlijks ongeveer 30 AVA's (algemene vergadering van aandeelhouders), waarop we kritische vragen stellen over hun duurzaamheidsprestaties.
Tijdens deze vergaderingen verzoekt een VBDO-woordvoerder om specifieke toezeggingen op milieu, sociale- en bestuurlijke thema's.

Door middel van engagement zetten we duurzame bedrijfsvoering hoog op de agenda van het bestuur en jagen we bedrijven aan tot het steeds hoger leggen van de lat. Naast individueel engagement verbindt de VBDO ook beleggers in collectieve engagementtrajecten. Jaarlijks committeren we ons met tientallen tot honderden investeerders en NGO's aan het stimuleren van een duurzame ontwikkeling van bedrijven op thema's als leefbaar loon, verantwoorde mijnbouw en plastic reductie.

1. Directieverslag

1.2.2 Motiveren met benchmarks

De VBDO heeft als waakhond van de financiële sector een leiderschapspositie op het gebied van het ontwikkelen en uitvoeren van benchmarks. Deze vergelijkende onderzoeken maken prestaties van bedrijven op het gebied van verantwoord en duurzaam beleggen helder en inzichtelijk.

Bij het uitgeven van benchmarks wordt gebruikgemaakt van concurrerende kracht van de markt. Dat wil zeggen dat organisaties door openbare beoordeling in een benchmark gemotiveerd worden tot steeds betere prestaties ten opzichte van elkaar en zichzelf.

Al onze benchmarks worden uitgegeven in het Engels. De bekendste voorbeelden zijn onze Pensioenfondsen Benchmark en Verzekeraars Benchmark.

1.2.3 Kennisdeling vanuit kennisleiderschap

Als netwerk- en kenniscentrum is de VBDO altijd op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van duurzaam beleggen. We delen deze kennis onder meer door het organiseren van rondetafelgesprekken, seminars en masterclasses.

Onze themastudies, whitepapers en andere publicaties worden openbaar beschikbaar gesteld en verschijnen regelmatig in de landelijke media en vakbladen.

1.3 OMGEVING

De VBDO voert haar missie uit in een landschap dat meer en meer blijft bewegen richting duurzame ontwikkeling.

1.3.1 Wet & regelgeving

SFDR | De Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), is Europese wetgeving die financiële dienstverleners verplicht informatie te verstrekken over de mate van duurzaamheid van hun financiële producten. Het doel is greenwashing te voorkomen en beleggers te informeren over ecologische en sociale risico's en kenmerken van hun beleggingen. Producten worden ingedeeld in categorieën op basis van hun duurzaamheidsambities (artikel 6, 8 of 9).

CSRD | De Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) is een Europese richtlijn en de opvolger van de Non-Financial Reporting Directive (NFRD). De CSRD draagt eraan bij dat beleggers, klanten en andere stakeholders inzicht krijgen in de impact, risico's en kansen van een onderneming op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur. Bepaalde ondernemingen zijn verplicht te rapporteren over duurzaamheid en dit duurzaamheidsrapport is dan onderdeel van het bestuursverslag. Het duurzaamheidsrapport dient te worden beoordeeld door een externe accountant.

Het EU Omnibus-pakket, aangenomen door het Europees Parlement in december 2025, wijzigt de CSRD ingrijpend om de administratieve lasten te verlichten. De rapportageplicht wordt beperkt tot bedrijven met meer dan 1000 werknemers en een netto-omzet van meer dan € 450 miljoen, wat de reikwijdte aanzienlijk verkleint. Door de 'stop-de-klok' (uitstel van implementatie) binnen het Omnibus-pakket is er een tijdelijk uitstel van de rapportageverplichtingen van twee jaar voor bepaalde groepen bedrijven binnen de CSRD.

CSDDD | De Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) heeft tot doel duurzaam en verantwoordelijk bedrijfsgedrag in de mondiale waardeketens te bevorderen. Bedrijven zullen de negatieve gevolgen van hun activiteiten voor de mensenrechten, zoals kinderarbeid en uitbuiting van werknemers, en voor het milieu, bijvoorbeeld vervuiling en verlies aan biodiversiteit, moeten identificeren en, waar nodig, voorkomen, beëindigen of afwakken.

De Corporate Sustainability Due Diligence Directive is officieel op 25 juli 2024 in werking getreden. Echter, door het recente Omnibus I pakket is de feitelijke toepassing voor bedrijven uitgesteld. Vanaf 26 juli 2029 wordt de verplichting stapsgewijs ingevoerd, met als eerste groep de bedrijven met meer dan 5.000 werknemers en een wereldwijde omzet van meer dan € 1,5 miljard.

1.3.2 IMVO-convenanten

Convenanten voor internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (internationaal MVO) waren een samenwerking, vanuit de SER, tussen bedrijven, brancheorganisaties, overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties. Samen gingen ze aan de slag om misstanden zoals uitbuiting, dierenleed of milieuschade in kaart te brengen en te voorkomen. De meeste IMVO-convenanten zijn inmiddels beëindigd. De vrijwillige inzet maakt steeds meer plaats voor verplichte Europese wetgeving. Vanuit het Verbond van Verzekeraars is na afronding van het vijfjarig IMVO-convenant het IMVO 2.0 gestart voor 2024-2025. De drie thema's die geselecteerd zijn, waar IMVO 2.0 via het beleggingsbeleid het verschil mee kan maken, zijn: samen voor biodiversiteit, samen voor een gezonde samenleving en samen over wapens.

1. Directieverslag

1.3.3 SDG's

De Sustainable Development Goals (SDG's), zijn zeventien, vanuit de VN afgesproken, doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. SDG Nederland is het netwerk van iedereen die in ons land aan de doelen wil bijdragen. (Bron: sdgnederland.nl)

1.3.4 Vergelijkingssites verzekeraars

In 2019 startte de VBDO een samenwerking met de vergelijkingswebsite voor verzekeraars, Independer. De website richt zich op consumenten die op zoek zijn naar een nieuwe verzekering en vermeldt per verzekeraar een score voor duurzaamheid. Dit zijn dezelfde scores als die uit de meest recente versie van de VBDO benchmark voor verzekeraars.

In 2020 werd de samenwerking uitgebreid naar de vergelijkingswebsite Pricewise. In 2022 zijn er afspraken gemaakt met Zorgweb, een partij die data levert aan een breed scala aan vergelijkingssites. Vanuit deze samenwerking maken steeds meer aanbieders gebruik van onze scores vanuit de benchmark.

In 2025 is de samenwerking tussen de VBDO en de hierboven genoemde vergelijkingssites voortgezet.

1.3.5 Overige ontwikkelingen

Staat van de Nederlandse economie

De groei van de Nederlandse economie in 2025 bedraagt 1,7%. Dat is flink hoger dan verwacht. De wereldhandel nam toe, ondanks de hogere Amerikaanse handelstarieven. Daarvan heeft onze open economie geprofiteerd. De overheid besteedde meer en ook huishoudens gaven meer uit dankzij hogere lonen. Huishoudens hadden hierdoor meer

te besteden en konden meer sparen. Dat geld zetten ze deels opzij om hun hypotheek af te lossen of een woning te kopen. Verder daalde de inflatie in Nederland verder naar 3%. (Bronnen: cbs.nl, dnb.nl)

Belangrijke thema's in 2025

Het afgelopen jaar stond in het teken van de ontwikkelingen met betrekking tot het voorstel voor de Omnibuswetgeving. Op 16 december 2025 heeft het Europees Parlement ingestemd met de aanpassingen aan de CSRD en de CSDDD van het Omnibus I-voorstel. Omnibus I leidt tot vereenvoudiging van de EU-vereisten voor duurzaamheidsverslaglegging en due diligence en is op 24 februari 2026 definitief aangenomen en in het Publicatieblad gepubliceerd (Richtlijn 2026/470).

Het is de bedoeling dat deze vereenvoudiging tot een lastenvermindering voor bedrijven leidt, terwijl duurzaamheidsnormen overeind blijven. De reikwijdte van de beide Europese duurzaamheidsrichtlijnen is aanzienlijk verkleind en de implementatie vertraagd. De ESRS-verslaggevingsstandaarden worden versimpeld en de sectorspecifieke standaarden zullen vervallen. De Europese Commissie dient nog via 'gedelegeerde handelingen' assurance-standaarden aan te nemen, maar de deadline daarvoor is vertraagd naar 1 juli 2027. (Bron: nba.nl)

Europese bedrijven kiezen er in veel gevallen toch voor om hun duurzaamheidsrapportage voort te zetten, ondanks het wegvallen van de verplichte rapportage onder het EU-Omnibus-vereenvoudigingspakket.
Dat blijkt uit een studie van duurzaamheidsplatform Osapiens. Maar liefst 90 procent van de bedrijven die buiten de CSRD-scope vallen, geeft aan de rapportageactiviteiten te behouden of zelfs uit te breiden. En bijna 89 procent verwacht de komende twaalf maanden meer te investeren in tools en automatisering voor duurzaamheidsrapportages. Volgens 90 procent is duurzaamheidsrapportage al (gedeeltelijk of volledig) geïntegreerd met de financiële rapportageprocessen.

1.3.6 Beursprestaties

Het was een jaar met veel beweging op de beurs. Toch werd het jaar positief afgesloten. Aandelen deden het goed en ook obligaties leverden rendement op. Er waren spannende momenten, zoals een korte beurscrash in april door de aankondiging van hogere Amerikaanse importtarieven. Maar de markten herstelden snel toen een deel van die heffingen werd teruggedraaid. De S&P 500 behaalde een totaal rendement van 17,9% en de Nasdaq-100 kende een sterk jaar met een rendement van ongeveer 17%, gedreven door de aanhoudende groei in de AI-sector en sterke kwartaalcijfers van grote technologiebedrijven en de AEX ervaarde een groei van 8,5%.

1.4 LEDEN

In 2025 heeft de VBDO een nieuw institutioneel lid mogen verwelkomen en zes leden hebben opgezegd. Daarmee stond eind 2025 het totale aantal op 68 institutionele leden en 283 particuliere leden.

De communicatie met bestaande en nieuwe leden is belangrijk. De VBDO inventariseert steeds de wensen en belangen van de leden om de waarde van het lidmaatschap goed inhoud te geven.

1.5 WOORD VAN DANK

Er rest mij het uitspreken van mijn hartelijke dank aan al onze leden, partners, teamleden en vrijwilligers voor alle inzet en de mooie resultaten die we samen hebben behaald.

Met vriendelijke groeten,

Angélique Laskewitz
Algemeen Directeur VBDO

2. Verslag van het bestuur

In 2025 bestond VBDO 30 jaar en het bestuur kijkt met tevredenheid en trots terug op dit jubileumjaar. De doelstellingen die zijn nagestreefd, komen voort uit het overeengekomen strategisch beleidsplan 2022-2025.

2.1 STRATEGIE

2.1.1 Positionering en doelstellingen

In 2025 heeft de VBDO haar impact verder kunnen vergroten, onder andere door een groot bereik te genereren via publieke media, fysieke en online evenementen en de groei van haar eigen kanalen.

Qua realisatie van de doelstellingen hebben onder andere zowel de benchmarks als de aandacht voor het thema biodiversiteit voor institutionele beleggers, bijgedragen aan het stimuleren van duurzame activiteiten van de kapitaalmarkt. Naar de toekomst kan daarbij weer worden gestuurd op reële (real-world) impact.

De organisatie was al goed zichtbaar op thema's als klimaat, mensenrechten en biodiversiteit en zal zich hierop blijven profileren.

Als strategische doelen voor de periode 2022 - 2025 zijn vastgesteld:

- Het verder ontwikkelen en profileren van haar kennisleiderschap;
- Het verder ontwikkelen van de positie van de vereniging, waarbij zij zich financieel relatief eenvoudig en stabiel kan bedruipen (leden)-contributies en (grote, meerjaren) projecten;
- Ledenwerving, met nadruk op het werven van institutionele leden.

Onze focus ligt daarbij op:

Van proces naar uitkomsten | Ons accent verschuift naar concrete verandering in de wereld die plaatsvindt als gevolg van activiteiten en het gedrag van beleggers en ondernemingen – van proces naar uitkomsten.

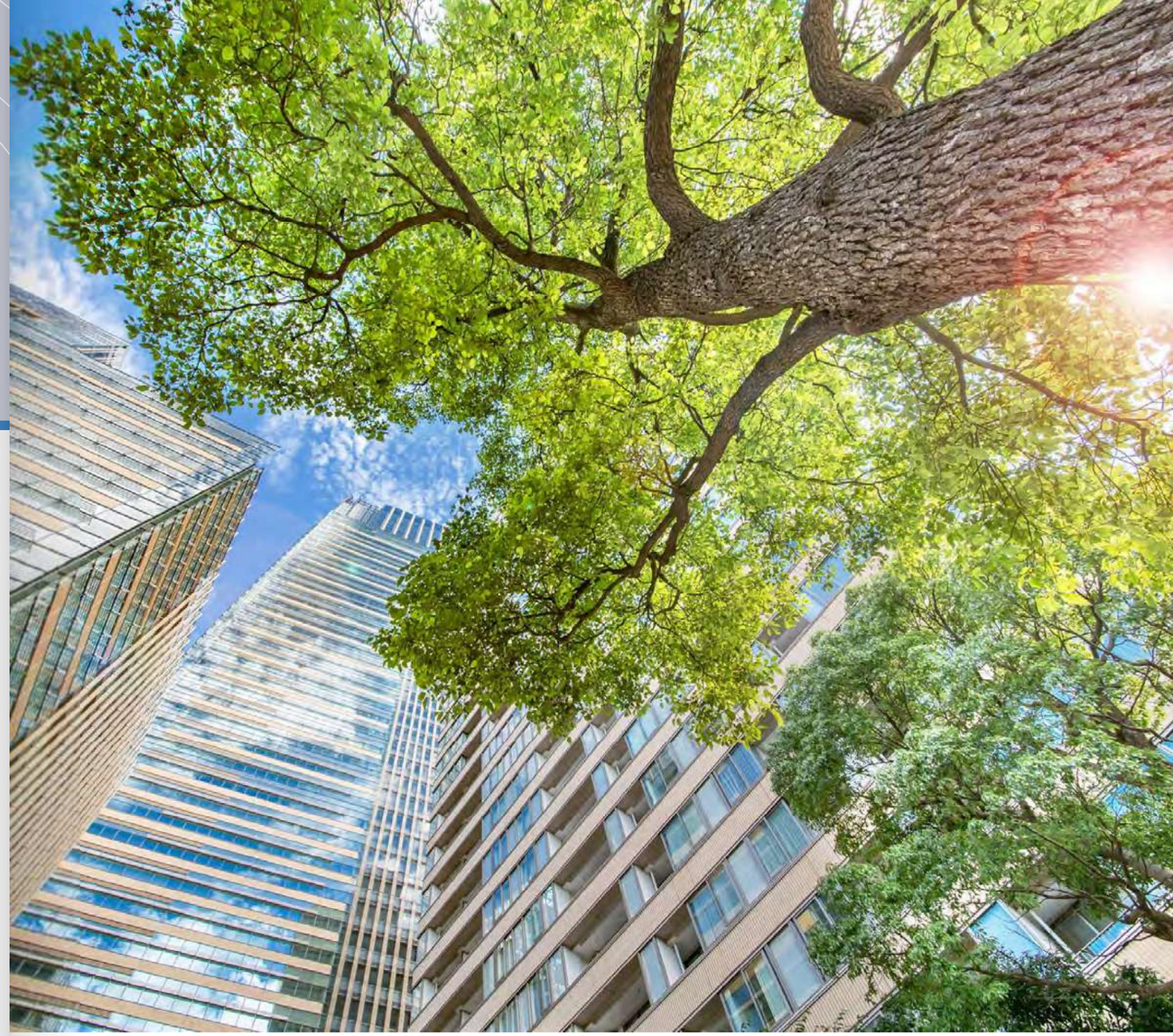
Extra aandacht voor de middenmoot | We zullen de koplopers nog scherp houden, maar vooral bij de middenmoot en de achterblijvers (samen een enorm volume) is veel te doen, en is duurzaamheid vaak nog niet verankerd. Dit geldt ook voor ondernemingen en vermogensbeheerders.

Richting en vaart geven aan vervolgstappen | Daartoe maken we steeds expliciet wat we verwachten van onze doelgroepen, nu en in de toekomst. Bijvoorbeeld; wat bedoelen we precies als we 'duurzaam' zeggen; hoe verankeren we duurzaamheid in het bestuur van een organisatie; hoe ziet de toekomstige best practice eruit; hoe voer je dat uit in de praktijk? Met al deze aspecten kan de VBDO helpen en richting geven. Collectief voor de onderdelen van de sector en ook 1-op-1, waar gewenst.

Focus op Nederland | Nederland is en blijft de basis, succes zullen we waar mogelijk internationaal exporteren.

Duurzaamheid verankeren in organisaties | VBDO verankert duurzaamheid bij organisaties, door het stimuleren van duurzaamheid in de strategie en bestuur, alsmede door het stimuleren van intrinsieke motivatie van duurzame ontwikkeling bij partijen.

Ontbrekende schakels in de keten | Mogelijk aandacht voor de rol van dataleveranciers en rating agencies.

Bij het realiseren van de strategie, zullen we voortdurend de aandacht richten op de vraag hoe we onze invloed kunnen maximaliseren. Dit geldt ook voor de doelstellingen van de strategie voor de periode 2026–2030.

2.1.2 Leden

Eind 2025 had de VBDO 68 institutionele leden en 283 particuliere leden.

2.1.3 Financieel

Voldoende financiële armslag is ondersteunend aan de VBDO om zich goed te kunnen focussen op haar missie. Er zijn volgens de doelstelling meer inkomsten gerealiseerd, met name dankzij de ontvangst van meer contributiegelden.

2.2 BESTUUR

Het bestuur kwam in 2025 4 keer bij elkaar. De vergaderingen werden in overleg met de bestuurs-voorzitter voorbereid door de directie. Aan de orde kwamen onder meer de strategie voor 2026-2030, het beleidsplan en de financiële stand van zaken.

2.3 RESERVE

De algemene reserve is gedaald van € 221.436,- naar € 205.632,-. Het bestuur heeft als beleid een algemene reserve aan te houden ter grootte van maximaal zes maanden van de jaarlijkse begrote structurele lasten. Uitgaande van de structurele lasten in 2025 – dit zijn de personeels- en huisvestingskosten –

2. Verslag van het bestuur

ligt de gewenste omvang van de algemene reserve op € 460.000 in 2025. De VBDO streeft ernaar de reserve tot dit bedrag te laten groeien binnen een termijn van vijf jaar.

2.4 FINANCIËLE RESULTATEN

Het bestuur is tevreden met het financiële resultaat dat behaald is in 2025. Het behaalde resultaat komt uit op een bedrag van € -15.804,-.

2.5 RISICOANALYSE EN BEHEERSING

De VBDO heeft doelen gesteld gebaseerd op de analyse van mogelijke risico's en de impact van onvoorziene gebeurtenissen. Om de algemene reserve verder aan te vullen en om de continuïteit van de organisatie te waarborgen, is er in 2025 volgens doelstelling veel aandacht geweest voor de te behalen inkomsten van ledenwerving en meerjarige projecten.

2.6 TOEKOMSTVERWACHTING

Vanaf 2022 werkte de VBDO conform het beleidsplan 2022-2025 en voor de komende jaren zal het beleidsplan 2026-2030 het uitgangspunt zijn. Hierin streven we enerzijds naar handhaving en versterking van haar huidige positie als kennis- en netwerkorganisatie en anderzijds zal er aandacht komen voor specifieke thema's, waarbij het uitgangspunt is de financiële sector te bewegen tot reële impact.

Voor een overzicht van de begroting 2026 wordt verwezen naar pagina 62 in de bijlage. De VBDO heeft er alle vertrouwen in dat zij haar ambities zal realiseren. Voldoende financiële slagkracht maakt ook dat de VBDO verder kan investeren in haar medewerkers door het bieden van ontwikkelingskansen.

Namens het bestuur bedank ik de leden voor het aan ons geschonken vertrouwen.

Jeroen van der Put
Bestuursvoorzitter

3. De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling

De VBDO is de enige vereniging van aandeelhouders en beleggers in Nederland die zich specifiek richt op duurzaamheid, met als doel om de belangen te behartigen van de institutionele en particuliere leden die willen bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van de kapitaalmarkt.

De ideale samenleving is volgens de VBDO een duurzame samenleving die voorziet in de behoefte van iedereen. Zowel nu, als in de toekomst. Een evenwichtige verdeling van aandacht voor sociale, ecologische en economische waarden is een voorwaarde voor een duurzame samenleving.

Geldstromen bepalen in belangrijke mate de vorming van een duurzame samenleving. Daarom richt de VBDO zich op het verduurzamen van de kapitaalmarkt. De kapitaalmarkt bestaat voor de VBDO uit meerdere partijen. Aan de ene kant zijn er de beleggers, zowel institutioneel als particulier. Aan de andere kant zijn er de ondernemingen waarin wordt belegd. De focus ligt daarbij op Nederland in een internationale, voornamelijk Europese context.

3.1 UNIEKE POSITIE

De VBDO treedt op in het maatschappelijk debat over duurzaamheid. Omdat de VBDO voornamelijk aandeelhouders vertegenwoordigt, voert zij dit debat met beursgenoteerde ondernemingen en institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen, verzekeraars en banken. VBDO's leden bestaan uit een mengeling van verschillende institutionele en particuliere leden. De institutionele leden bestaan uit financiële organisaties, adviseurs, dataproviders en maatschappelijke organisaties. De VBDO heeft als multi-stakeholderorganisatie een unieke positie en vervult vaak een bemiddelende rol tussen de verschillende groepen.

3.2 VBDO'S ACTIVITEITEN

De VBDO stimuleert financiële instellingen en beursgenoteerde ondernemingen om meer en beter te presteren op het gebied van duurzaam beleggen als ook om hun eigen bedrijfsvoering te verduurzamen. VBDO doet dit door onderzoeken en benchmarks uit te voeren. Dit doet zij ook door seminars en conferenties te organiseren gericht op kennisdeling en op het versterken van netwerken op het gebied van duurzaam beleggen en ondernemen. Ook stelt de vereniging ieder jaar vragen op aandeelhoudersvergaderingen over specifieke duurzame thema's. Engagement is een belangrijk instrument voor de VBDO om bij te dragen aan de verduurzaming van de kapitaalmarkt. Ten slotte biedt de VBDO oplossingen, *lessons learned* en *best practices* aan.

3.3 GOVERNANCE

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden en de aansturing van de medewerkers ligt bij de directeur, die aan het bestuur de verantwoording aflegt. Het bestuur heeft voornamelijk een toezichthoudende functie en bestuurt op afstand. Op basis van de door de Algemene Ledenvergadering vastgestelde visie, missie en strategie stelt het bestuur het jaarplan en de daaraan gekoppelde begroting vast. De begroting wordt ter kennisgeving voorgelegd aan de Algemene Ledenvergadering. Het bestuur van de VBDO bestaat uit minimaal drie en maximaal zeven personen, die door de algemene vergadering worden benoemd. Een bestuurslid treedt uiterlijk vier jaar na zijn (her)benoeming af, volgens het vastgestelde rooster van aftreden. Een aftredend bestuurslid is slechts eenmaal herkiesbaar. De vergoedingen van het bestuur worden alleen gegeven op basis van gemaakte onkosten. Het bestuur stelt het rooster van aftreden vast.

3.4 INSPRAAK VAN LEDEN

De VBDO heeft institutionele en particuliere leden. De leden zijn geïnteresseerd of werkzaam in het veld van duurzaam beleggen en/of duurzaam ondernemen. De vereniging organiseert ieder kwartaal een platformoverleg voor de institutionele beleggers. Nieuwe initiatieven en samenwerkingsverbanden worden besproken. Kennis en ervaring op het terrein van duurzaam beleggen worden uitgewisseld. Tijdens de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering kunnen alle leden van de VBDO vragen stellen en invloed uitoefenen binnen de vereniging.

3.5 INTERNATIONALE NETWERKEN

De VBDO is aangesloten bij een aantal internationale netwerken. Hierdoor draagt de VBDO bij aan de verspreiding van kennis en expertise over duurzaam beleggen en duurzaam ondernemen.

3. De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling

De Global Sustainable Investment Alliance (GSIA) is een wereldwijd samenwerkingsverband voor duurzaam beleggen. GSIA brengt regelmatig een rapport uit over trends binnen de duurzame beleggingsmarkt: het Global Sustainable Investment Review. De VBDO onderhoudt ook nauwe contacten met haar SIF-zusterorganisaties op Europees niveaus.

De door de VN geïnitieerde **Net-Zero Asset Owner Alliance (NZAOA)** is een ambitieuze groep van asset owners. De alliantie heeft een publieke toezegging gedaan voor het transformeren van investeringsportefeuilles naar een Net-Zero-uitstoot van broeikasgassen tegen 2050. De alliantie richtte zich in 2021 met name op het versterken met nieuwe asset owners en haar boodschap kracht bijzetten op de COP26 in Glasgow. De VBDO en WWF-NL werken samen om deze alliantie bij Nederlandse investeerders onder de aandacht te brengen en er een gezamenlijke dialoog over te voeren.

3.6 MEDIA EN COMMUNICATIE

3.6.1 Bereik

In 2020 werd voor het eerst het bereik van de verschillende VBDO-kanalen bijgehouden. Hoewel een groeiend bereik een positieve ontwikkeling is, is het ook van belang te onthouden dat de focus moet blijven liggen op het bereiken van de juiste personen. Waaronder met name bestuurders van bedrijven en financiële instellingen, financieel experts, analisten en adviseurs en duurzaamheidsmanagers.

Website

In 2025 laten de websitecijfers een overwegend positief beeld zien, met name als het gaat om bereik. Het aantal actieve gebruikers steeg met 27,9% naar circa 41.000, wat wijst op een groeiende zichtbaarheid en aantrekkingskracht van de website. Tegelijkertijd bleef het totale aantal interacties (gebeurtenissen) nagenoeg stabiel (-2,4%), terwijl het aantal belangrijke gebeurtenissen, bijvoorbeeld conversies of downloads, met 26,1% afnam. Dit suggereert dat hoewel meer bezoekers de website weten te vinden, zij minder vaak overgaan tot acties.

Gedurende het jaar was het gebruik van de website grotendeels stabiel, met een duidelijke piek in het najaar. Deze piek duidt waarschijnlijk op verhoogde interesse als gevolg van specifieke activiteiten, publicaties of evenementen, waarna het gebruik weer afnam. Dit onderstreept het belang van gerichte content en campagnes om bezoekers niet alleen aan te trekken, maar ook actief te betrekken.

De cijfers laten daarmee een verschuiving zien van groei in bereik naar een aandachtspunt op het gebied van engagement. Hier ligt in het vervolg een mooie kans om de toenemende stroom bezoekers beter te activeren en te begeleiden naar relevante content en acties op de website.

De meest bezochte pagina's in 2025 laten zien dat bezoekers vooral gebruikmaken van algemene informatie en praktische onderdelen van de website. De homepage en Engelstalige pagina's trokken de meeste bezoekers (respectievelijk circa 6.700 en 4.900 weergaven), gevolgd door de nieuws- en opinieartikelen. Ook de eventregistratiepagina werd relatief goed bezocht (circa 2.000 weergaven), wat het belang van evenementen als trekker voor websiteverkeer onderstreept.

Opvallend is dat pagina's zoals nieuws- en opinie-archieven een hoog bouncepercentage laten zien, wat erop kan wijzen dat bezoekers snel de gezochte informatie vinden zonder verder door te klikken. Tegelijkertijd kennen pagina's met een duidelijk doel, zoals eventregistratie, een lager bouncepercentage en meer interactie.

Direct mailings

Op dit moment heeft de nieuwsbrief 3413 leden.

Social media

Het aantal volgers op LinkedIn kende in 2025 een lichte stijging met 350 personen. Op dit moment heeft het LinkedIn VBDO account 3178 volgers.

Rapporten

De rapporten van VBDO zijn in totaal, net als het jaar ervoor, ruim 4.000 keer bekeken. Vooral de benchmark over verzekeraars uit 2025 (861 weergaven) en de benchmark van pensioenfondsen uit 2024 (1.008 weergaven) trokken veel aandacht. Daarnaast werd ook de algemene publicatiepagina, waarop een overzicht van alle publicaties te vinden is, goed bezocht (1.534 weergaven).

3.6.2 PR

De VBDO is in 2025 verschenen in verschillende online en fysieke media, waaronder het Financieel Dagblad, BNR Nieuwsradio, Elsevier, Duurzaam Ondernemen, Accountant en Verbond van Verzekeraars.

Het VBDO team

Angélique Laskewitz
Executive Director

Fatima Achouitar
Manager Finance & Operations

Jacqueline Duiker
Senior Manager Sustainability
& Responsible Investment

Olivier Hofman
Manager Communicatie & PR

Sara Heinsbroek
Project Manager Sustainability
& Responsible Investment

Freek van Til
Project Manager Sustainability
& Responsible Investment

Maarten Busch
Project Manager Sustainability
& Responsible Investment

Ivo Smeets
Project Manager Sustainability
& Responsible Investment

Manon Koelewijn
Project Manager Sustainability
& Responsible Investment

Liselotte Koole
Project Manager Sustainability
& Responsible Investment

Het VBDO bestuur

BESTUURSVOORZITTER
J. van der Put

Datum van benoeming: **25 mei 2023**
Einde termijn: **2027 (eerste termijn)**
Werkzaam als: **Bestuurder Adviseur Pensioenfondsen**

PENNINGMEESTER
D.J. Stam

Datum van benoeming: **5 juni 2024**
Einde termijn: **2028 (eerste termijn)**
Werkzaam als: **Directeur at ASN Impact Investors**

BESTUURSLID
L. Wijnands

Datum van benoeming: **14 mei 2019**
Einde termijn: **25 mei 2027 (tweede termijn)**
Werkzaam als: **Head of Sustainability, ING**

BESTUURSLID
J. van Leeuwen

Datum van benoeming: **23 mei 2022**
Einde termijn: **2026 (eerste termijn)**
Werkzaam als: **Pensioenbestuurder, FNV**

RELEVANTE NEVENFUNCTIES

- Bestuurslid Pf Vervoer
- Bestuurslid PNO media
- Bestuurslid Architectenbureaus
- Redactieraadslid Financial Investigator

ENGAGEMENT THEMA'S 2025

Sinds 1995 zijn we trouwe bezoeker van algemene aandeelhoudersvergaderingen (AVA's). Jaarlijks stellen we kritische vragen aan de bestuurders (engagement) van ongeveer 30 Nederlandse, beursgenoteerde bedrijven, ter bevordering van een duurzame bedrijfsvoering.

Die vragen stellen we naar aanleiding van een drietal ESG-thema's (milieu, sociale en bestuurlijke). Jaarlijks wisselen we één thema, waardoor we actueel blijven en over meerdere jaren zicht krijgen op de prestaties van bedrijven.

De focus van de VBDO lag in 2025 op drie hoofdthema's: biodiversiteit (E), leefbaar loon (S) en CSRD (G).

Biodiversiteit (Milieu thema, SDG 14 & 15)
Het milieuthema van de VBDO vanaf 2022 tot en met 2025 was 'biodiversiteit'. We zijn bekend met dit thema, omdat we ons hier in onze 30-jarige geschiedenis driemaal eerder op hebben gericht (2003-2005, 2010-2013 en onder 'natuurlijk kapitaal' in 2017-2018). We zien een verhoogde interesse in dit onderwerp van financiële markten, bedrijven en regelgevers, maar er moet nog veel meer worden gedaanom het verlies van biodiversiteit af te remmen. In het Living Planet Report 2024 van het WWF staat dat de populaties van wilde dieren sinds 1970 met 73% zijn afgenomen. Er is dus geen tijd te verliezen voor het oplossen van deze crisis.

De VBDO vraagt om een duidelijke visie voor bedrijfsactiviteit op biodiversiteit. We willen weten in hoeverre bedrijven verantwoordelijkheid nemen en bijdragen aan een netto-nulverlies aan biodiversiteit, of op de lange termijn zelf milieu-positief worden. De VBDO is zich ervan bewust dat biodiversiteit, inclusief soortenrijkdom niet direct voor alle bedrijven even belangrijk is, maar alle bedrijven vertrouwen op goederen en diensten die op zijn minst zijn gekoppeld aan natuurlijk kapitaal. Daarom wordt van bedrijven verwacht dat ze risico's en kansen identificeren op basis van onderwerpen als landgebruik, luchtkwaliteit, watergebruik en -kwaliteit, klimaat en bodem. Zowel voor hun eigen bedrijfsvoering als in hun toeleveringsketens. Hoewel het rapporteren van impact en externe effecten centraal staat, zal de VBDO zich vooral richten op de natuur- en biodiversiteit gerelateerde strategie van een bedrijf, relevante KPI's en de uitvoering van mitigerende maatregelen.

Leefbaar loon (Sociaal thema, SDG 1 & 8)
Leefbaar loon is het sociale engagement thema van de VBDO en dit thema is eerder aan bod gekomen in de periode van 2016 tot en met 2019. Bij leefbaar loon gaat het om meer dan het uitbetalen van een wettelijk minimumloon. Het inkomen moet namelijk voldoende zijn voor werknemers om te kunnen voorzien in basis-behoeften zoals voedsel, huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg en kleding.

Volgens de VBDO ligt de verwachting bij bedrijven om een leefbaar loon te bieden aan hun directe werknemers. Specifieker zal het gaan om (1) het beleid van de onderneming op het gebied van leefbaar loon in brede zin, (2) risico identificatie met betrekking tot leefbaar loon, (3) het implementeren van acties die leefbaar loon in brede zin garanderen en (4) transparantie over loon praktijken.

CSRD (Bestuurlijk thema, SDG 17)
In 2025 wordt het nieuwe governance-thema van de VBDO de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Dit is de eerste keer dat dit thema is geselecteerd als een van de drie kernthema's van de VBDO.

Naar aanleiding van de ontwikkelingen in de Europese Unie wordt rapportage over duurzaamheid verplicht voor verschillende Europese bedrijven. De VBDO ondersteunt deze ontwikkelingen en wil begrijpen hoe het bedrijf van plan is de rapportage standaard te implementeren. Transparante rapportage is essentieel om verantwoording te bevorderen en biedt de mogelijkheid om verschillende duurzaamheidsonderwerpen aan te pakken.

Hoewel naleving van de CSRD mogelijk nog niet verplicht is voor het bedrijf, verwacht de VBDO nog steeds de integratie van CSRD-elementen in de bedrijfsrapportage – met name de processen voor het uitvoeren van de dubbele materialiteitsanalyse en het betrekken van belanghebbenden.

4. Activiteiten van de VBDO

De missie van de VBDO is het verduurzamen van de kapitaalmarkt. Daarvoor gebruikt zij de drie eerdergenoemde instrumenten: engagement, benchmarks en kennisleiderschap.

Activiteiten van de VBDO vinden altijd waar mogelijk plaats in samenwerking met haar leden. Eenmaal per jaar brengt de VBDO haar leden samen op de ledenvergadering (ALV) voor het bespreken van de belangrijkste ontwikkelingen binnen en buiten de vereniging, eventuele wisselingen binnen het bestuur en ter goedkeuring van de publicatie van het jaarverslag. In 2025 vond de ALV van de VBDO plaats op 18 juni.

Daarnaast vierde de VBDO in 2025 haar 30-jarig bestaan. Dit jubileum werd op 8 september gevierd, waarbij werd stilgestaan bij drie decennia inzet voor het verduurzamen van de kapitaalmarkt en werd vooruitgeblikt op de toekomst.

4.1.A ENGAGEMENT

Engagement houdt in dat de VBDO in dialoog gaat met bedrijven, bijvoorbeeld via aandeelhouders-vergaderingen, om hen te stimuleren hun duurzaam-heidsbeleid te verbeteren. Bij collectief engagement doet de VBDO dit samen met andere beleggers en partners, zodat er door gezamenlijke inzet meer invloed uitgeoefenend wordt en er een grotere impact gerealiseerd wordt op thema's in de keten.

Engagement via aandeelhoudersvergaderingen versterkte focus op duurzaamheid
In 2025 stond het AVA-seizoen in het teken van belangrijke duurzaamheidsthema's. Tijdens de bezoeken aan aandeelhoudersvergaderingen kwamen onderwerpen als biodiversiteit, leefbaar loon en de implementatie van de CSRD centraal aan bod.

Op 26 juni vond een speciaal AVA-evenement plaats bij BNP Paribas in Amsterdam. Tijdens dit evenement werden de belangrijkste bevindingen uit de aandeel-houdersvergaderingen gepresenteerd in het rapport genaamd 'Weighing the Anchor'. Verschillende organisaties, waaronder AFM, EY en NN Group, leverden inhoudelijke bijdragen met presentaties. Deze engagementactiviteiten benadrukten het belang van actieve betrokkenheid van aandeelhouders bij duurzaam ondernemingsbeleid.

Engagementrapport benadrukte belang van ketenbrede samenwerking
In 2025 publiceerde de VBDO haar jaarlijkse AGM Engagement Report en markeerde daarmee 30 jaar engagement. Het rapport liet zien dat bedrijven duurzaamheid steeds vaker erkenden als hun verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd werd duidelijk dat de vertaling van ambities naar concreet beleid en implementatie in de waardeketen nog achterbleef. Tijdens het engagementseizoen stelde de VBDO 143 gerichte vragen op 29 aandeelhoudersvergade-ringen, verdeeld over de thema's biodiversiteit, leefbaar loon en de CSRD. Deze inzet leidde tot toezeggingen van verschillende Nederlandse beurs-genoteerde bedrijven. De resultaten toonden echter ook een duidelijke kloof tussen beleid en praktijk.

Zo had slechts een deel van de bedrijven beleid voor leefbare lonen in de keten geïmplementeerd en bleef

4. Activiteiten van de VBDO

stakeholderbetrokkenheid vaak beperkt. Hoewel veel bedrijven het belang erkenden, werd dit nog onvoldoende vertaald naar concrete acties.

De conclusie was dat bedrijven hun duurzaamheidsambities sterker moesten verankeren in formeel beleid en nauwer moesten samenwerken met stakeholders in de gehele waardeketen om echte impact te realiseren.

Engagement in samenwerking via Bottom Line!
VBDO was betrokken bij Bottom Line!, een samenwerkingsverband onder leiding van IUCN NL, waarin VBDO samenwerkte met verschillende partijen om biodiversiteitsverlies en ontbossing als gevolg van mijnbouw te adresseren. Binnen dit platform werd aandacht gevraagd voor een verantwoorde en eerlijke energietransitie. In dit kader organiseerde VBDO onder meer een seminar over responsible *investing in the energy transition* (±60 deelnemers) en een investor briefing over diepzeemijnbouw (54 deelnemers), waarin risico's, recente ontwikkelingen en handelingsperspectieven voor beleggers centraal stonden, inclusief een oproep om internationale beleidsinitiatieven te steunen.

4.1.B COLLECTIEF ENGAGEMENT

Investor Initiative on Responsible Nickel Supply Chains
VBDO initieerde en coördineert daarnaast de *Investor Initiative on Responsible Nickel Supply Chains*, in samenwerking met Rainforest Foundation Norway. Dit collectieve engagementtraject bracht 36 institutionele beleggers (samen goed voor circa $4,5 biljoen aan beheerd vermogen) samen om 28 bedrijven in de EV- en batterijketen te engageren op milieu- en sociale risico's. Door middel van dialoog, brieven en bijeenkomsten met 16 bedrijven, en ondersteund door kennissessies en maatschappelijke organisaties, droeg het initiatief bij aan meer aandacht voor ESG-risico's, waaronder biodiversiteit, FPIC, klachtenmechanismen en mijnbouwstandaarden, en aan verbeterde transparantie en due diligence in toeleveringsketens.

Collectieve engagement: platform Living Wage Financials stimuleerde vooruitgang op leefbare lonen
In 2025 coördineerde de VBDO de werkzaamheden van het Platform Living Wage Financials (PLWF). Dit jaar markeerde een belangrijk moment, met nog vijf jaar te gaan tot het behalen van de Sustainable Development Goals. Het implementeren van leefbare lonen in wereldwijde ketens werd gezien als een cruciale stap richting deze doelen. Binnen het platform evalueerden leden jaarlijks de voortgang van bedrijven op het gebied van leefbare lonen en inkomens.

Uit het jaarlijkse PLWF-rapport bleek dat er vooruitgang was geboekt in zowel de kleding- en schoenensector als in de voedsel- en landbouwsector. Tegelijkertijd bleef ongeveer de helft van de bedrijven achter in de laagste categorieën. Hoewel beleid en samenwerking toenamen, ontbraken vaak concrete, meetbare resultaten en transparante data.

Het rapport benadrukte dat de focus moest verschuiven van toezeggingen naar daadwerkelijke implementatie. Engagement en dialoog met bedrijven bleken effectief, maar verdere stappen waren nodig om structurele verandering te realiseren.

De VBDO speelde hierbij een actieve rol door beleggers en bedrijven te stimuleren verantwoordelijkheid te nemen en samen te werken aan eerlijke lonen in mondiale waardeketens.

4.2 BENCHMARKS

Benchmark duurzaam beleggen pensioenfondsen vernieuwd en voortaan tweejaarlijks
De benchmark duurzaam beleggen voor pensioenfondsen werd in 2024 herzien op verzoek van de sector. De VBDO consulteerde pensioenfondsen en verzekeraars over mogelijke aanpassingen, wat leidde tot een vernieuwde methodiek en vragenlijst. Tijdens consultatiebijeenkomsten werden de voorgestelde wijzigingen besproken en verder aangescherpt. Na feedbackrondes en aanvullende gesprekken werd de herziene vragenlijst definitief vastgesteld. Dit zorgvuldige proces droeg bij aan het behoud van draagvlak binnen de sector.

Daarnaast werd besloten om de benchmark voortaan tweejaarlijks te publiceren. Dit besluit werd, na overleg met onder andere FNV, positief ontvangen. De extra tijd tussen publicaties biedt met name kleinere pensioenfondsen meer ruimte om hun duurzaamheidsbeleid verder te ontwikkelen. In het tussenjaar wordt de focus verlegd naar het delen van best practices, met als centraal thema samenwerking.

Tijdens het evenement op 6 november bij Caceis werden deze best practices binnen de pensioensector gedeeld. De volgende benchmarkpresentatie staat gepland voor 2026 bij FNV in De Burcht. Het uiteindelijke doel blijft meer impact realiseren door het verduurzamen van pensioenportefeuilles.

Benchmark duurzaam beleggen Verzekeraars
Nederlandse verzekeraars lieten in 2025 een opvallende eensgezindheid zien op het gebied van verantwoord beleggen. Uit de benchmark van de VBDO, die op 3 juli werd gepresenteerd bij het Verbond van Verzekeraars in Den Haag, bleek dat duurzaamheid inmiddels een kernonderdeel is van hun beleggingsstrategie. Verzekeraars scoorden dichter bij elkaar dan ooit, wat aangaf dat de hele sector stappen vooruit had gezet. Vooral op het gebied van biodiversiteit en sociale inclusie werd duidelijke vooruitgang geboekt. Zo hadden alle onderzochte verzekeraars een formeel biodiversiteitsbeleid ingevoerd.

Verzekeraar a.s.r. voerde in 2025 de ranglijst aan dankzij een consistente en themagerichte aanpak. Ook kleinere partijen vielen op door hun transparantie en duidelijke duurzame keuzes. Ondanks deze positieve ontwikkelingen waren er nog verbeterpunten. Verzekeraars kunnen in de toekomst hun plannen voor inclusieve werkculturen verder concretiseren. Daarnaast blijft meer transparantie over beleggingen noodzakelijk voor het vertrouwen van stakeholders.

4. Activiteiten van de VBDO

Verantwoord beleggen is geen keuze meer, het is de norm. En terwijl de lat steeds hoger ligt, groeit ook de collectieve bereidheid om daaraan te voldoen.

EU Tax Transparency benchmark 2025
De Tax Transparency Benchmark 2025 werd uitgevoerd door de VBDO in samenwerking met PwC. Deze werd op 11 november gepresenteerd bij ABP. Door de invoering van de CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) werd verwacht dat bedrijven de komende jaren verdere stappen zouden zetten in belastingtransparantie. Toch liet deze elfde en laatste editie een daling zien in de gemiddelde score, van 49% naar 44%.

Tegelijkertijd bleek dat eerdere verbeteringen grotendeels behouden bleven en dat belastingtransparantie stevig was verankerd in het ESG-beleid van veel bedrijven. De kloof tussen koplopers en achterblijvers werd echter groter, waarbij een aanzienlijk deel van de bedrijven onder de minimumnorm bleef. Philips, Enel en Repsol namen de leiding en lieten zien wat goed belastingbestuur inhield.

De benchmark onderstreepte het belang van actieve betrokkenheid van aandeelhouders en andere stakeholders bij het verbeteren van transparantie. Met deze editie komt er een einde aan elf jaar Tax Transparency Benchmark. Sinds de start in 2015 is het aandeel bedrijven dat publiekelijk een belastingstrategie deelt gestegen van 45% naar 89%. Ook is de kwaliteit van rapportages sterk toegenomen, met betere risicoanalyses, duidelijkere governance-structuren en aandacht voor stakeholderdialoog.

De biodiversiteitsbenchmark voor bedrijven
In 2025 werd voor het eerst een biodiversiteitsbenchmark onder Europese bedrijven uitgevoerd. Voorafgaand hieraan werd een gids met best practices gepubliceerd om bedrijven richting te geven op het gebied van biodiversiteit. De benchmark, gebaseerd op onder andere de CSRD en internationale biodiversiteitsframeworks, beoordeelde 30 Europese bedrijven. De resultaten werden op 20 november gepresenteerd tijdens een succesvol evenement bij Naturalis in samenwerking met PwC en BNP Paribas.

De publicatie van deze benchmark kwam op een cruciaal moment. Verlies van biodiversiteit wordt inmiddels gezien als het op één na grootste mondiale risico van het komende decennium, direct na klimaatverandering. Aangezien meer dan de helft van het mondiale bbp afhankelijk is van gezonde ecosystemen, worden bedrijven geconfronteerd met serieuze bedreigingen, van instabiele toeleveringsketens tot strengere regelgeving en druk van investeerders.

Uit de benchmark bleek dat het bewustzijn rond biodiversiteit sterk was toegenomen, maar dat concrete actie nog achterbleef. Hoewel 73% van de bedrijven biodiversiteit als belangrijk beschouwde, beschikte slechts de helft over een officieel actieplan. Veel bedrijven werkten nog met onduidelijke doelstellingen in plaats van meetbare indicatoren. Slechts een klein aantal organisaties hield rekening met locatiespecifieke effecten in hun waardeketen.

Koplopers zoals JDE Peet's, Danone en Carrefour lieten zien dat het wel mogelijk was om biodiversiteit concreet te integreren in beleid en uitvoering. Tegelijkertijd bleef er een duidelijke kloof bestaan tussen voorlopers en achterblijvers. De benchmark maakte duidelijk dat biodiversiteit een groeiend bedrijfsrisico vormde en dat verdere actie noodzakelijk was om tot echte impact te komen.

4.3 KENNISLEIDERSCHAP

In 2025 organiseerde de VBDO verschillende kennissessies en bijeenkomsten om kennisdeling binnen internationale netwerken te versterken.

Kennissessie voor ICCR
Op 3 februari gaf de VBDO een kennissessie voor het Interfaith Centre on Corporate Responsibility (ICCR), een Amerikaanse ledenorganisatie van voornamelijk faith-based investeerders. Tijdens deze sessie stonden de risico's, impact en kansen in de nikkelketen centraal, met specifieke aandacht voor de elektrische auto- en batterij-industrie.

Vrijwilligersbijeenkomst AVA-seizoen
Op 12 maart werd een vrijwilligersbijeenkomst georganiseerd ter voorbereiding op het AVA-seizoen. Deze bijeenkomst stond in het teken van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de rol van accountants bij de implementatie hiervan. De sessie droeg bij aan een goede inhoudelijke voorbereiding van deelnemers op hun engagementactiviteiten.

Kennissessie voor IIGCC
De VBDO verzorgde op 13 maart een kennissessie voor de Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC), een van de grootste investeerdersnetwerken wereldwijd. Tijdens deze sessie werd opnieuw ingegaan op de risico's, impact en kansen in de nikkelketen, met focus op de rol van deze grondstof in de energietransitie en batterij-industrie.

Webinar: Evaluating Mining Standards
Op 19 maart werd er samen met Rainforest Foundation Norway, een webinar georganiseerd over het evalueren van mijnbouwstandaarden. Het webinar trok 117 aanmeldingen en maakte deel uit van het Investor Initiative for Responsible Nickel Supply Chains. Tijdens de sessie werd ingegaan op hiaten, uitdagingen en kansen binnen bestaande standaarden. Het webinar vormde de start van een reeks van vier bijeenkomsten in 2025, voortbouwend op een succesvolle serie in 2024.

Deelname aan OECD Forum on Responsible Mineral Supply Chains
Van 5 tot en met 8 mei nam de VBDO deel aan het OECD Forum on Responsible Mineral Supply Chains. Dit internationale forum bracht beleidsmakers, bedrijven, investeerders en maatschappelijke organisaties samen om te werken aan meer verantwoorde en transparante grondstoffenketens. Tijdens het forum werden belangrijke thema's besproken, zoals due diligence, mensenrechten en milieueffecten binnen de mijnbouwsector. De deelname van de VBDO droeg bij aan de internationale dialoog en kennisuitwisseling over duurzame en verantwoorde mineralenketens.

4. Activiteiten van de VBDO

Seminar Legal and General i.s.m. VBDO bij WWF-NL
Op 21 mei organiseerden VBDO en Legal and General een seminar bij WWF-NL met als thema Climate Change Engagement. Deze bijeenkomst werd zeer gewaardeerd door de aanwezigen en de goede sprekers maakten de bijeenkomst waardevol.

Algemene Ledenvergadering (ALV)
Op 18 juni vond de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering (ALV) van de VBDO plaats. Tijdens deze bijeenkomst kwamen de leden samen om de belangrijkste ontwikkelingen binnen en buiten de vereniging te bespreken. Ook werd het jaarverslag ter goedkeuring voorgelegd. De ALV bood daarnaast ruimte voor dialoog tussen leden en de organisatie over de koers en prioriteiten van de VBDO. Hiermee vormde de bijeenkomst een belangrijk moment voor betrokkenheid en gezamenlijke besluitvorming binnen de vereniging.

Webinar: Investeerder briefing - Deep Sea Mining
Tijdens deze investeerdersbriefing op 25 juni werd ingegaan op de risico's, realiteit en toekomst van diepzeemijnbouw. Het webinar gaf een update over regelgeving, geopolitieke ontwikkelingen en de rol van beleggers. Daarbij werd benadrukt dat de groeiende vraag naar grondstoffen voor de energietransitie druk zette op bestaande mijnbouwpraktijken. Diepzeemijnbouw werd gepresenteerd als mogelijk alternatief, maar riep ook vragen op over duurzaamheid. Veel experts pleitten daarom voor aanvullend onderzoek, strengere normen en meer aandacht voor circulaire oplossingen.

AGM-seminar bij BNP Paribas
Op 26 juni vond een AGM-seminar plaats bij BNP Paribas, waarin de resultaten van het AVA-traject werden gepresenteerd. Tijdens deze bijeenkomst

werd teruggeblikt op de engagementactiviteiten en de belangrijkste inzichten uit de aandeelhoudersvergaderingen gedeeld. Het seminar bood ruimte voor reflectie en verdere dialoog met betrokken partijen.

30-jarig jubileum VBDO
In september stond de VBDO stil bij haar 30-jarig bestaan. Dit jubileum werd op feestelijke wijze gevierd op kantoor, waarbij werd teruggekeken op drie decennia inzet voor het verduurzamen van de kapitaalmarkt. De viering bood tevens een moment om vooruit te blikken op de toekomst en de verdere rol van de organisatie.

15 september | NBA en Raad voor de Jaarverslaggeving: werkconferentie CSRD en accountants in Nieuwegein met bijdrage VBDO
De werkconferentie van de NBA en de Raad voor de Jaarverslaggeving in Nieuwegein stond in het teken van het omgaan met de complexiteit en dynamiek van de CSRD, waarbij het belang van volharding en lange termijn focus centraal stond. De VBDO leverde een inhoudelijke bijdrage door kritisch te reflecteren op de kwaliteit van stakeholderdialogen en het belang van diepgaande betrokkenheid te benadrukken. Daarbij onderstreepte de VBDO dat zorgvuldige en inclusieve stakeholderconsultatie essentieel is voor betekenisvolle duurzaamheidsrapportages. De conferentie bood daarmee niet alleen ruimte voor kennisdeling, maar ook voor het aanscherpen van de rol van beleggers en accountants in het bevorderen van transparantie en impact binnen de CSRD-transitie.

16 september | Platformoverleg VBDO bij Pensioenfonds Ahold in Zaandam
Het platformoverleg van de VBDO bij Ahold Pensioenfonds in Zaandam bood een gevarieerd programma waarin verschillende aspecten van duurzaamheid en beleggen aan bod kwamen. Na de opening door VBDO-directeur Angélique Laskewitz werd ingegaan op de verduurzaming van beleggingsportefeuilles, gevolgd door een toelichting op het duurzaamheidsbeleid en de rol van waardeketens binnen Albert Heijn. Ook kwam de rol van samenwerkingsinitiatieven, zoals de Heal Alliantie, aan bod in het stimuleren van gezondere en duurzamere keuzes binnen de foodsector. De VBDO faciliteerde hiermee een inhoudelijke uitwisseling tussen verschillende stakeholders en benadrukte het belang van samenwerking om duurzame transities in zowel de financiële sector als de voedselketen te versnellen.

18 september | Presentatie VBDO bij World Animal Protection
Tijdens een presentatie van de VBDO bij World Animal Protection stond de relatie tussen duurzaamheid, beleggersverantwoordelijkheid en biodiversiteit centraal. De bijeenkomst bood ruimte voor het delen van inzichten en het verkennen van raakvlakken tussen financieel beleid en maatschappelijke impact. De VBDO droeg bij door haar visie op verantwoord beleggen toe te lichten en het belang van biodiversiteit binnen ESG-thema's te benadrukken. Hiermee werd het gesprek versterkt over de rol van investeerders in het bevorderen van bredere duurzaamheidsdoelstellingen.

HUMAN-bijeenkomst bij a.s.r.
Op 23 oktober vond een HUMAN-bijeenkomst plaats bij a.s.r., gericht op de implementatie van de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD). Deze richtlijn bracht aanzienlijke uitdagingen met zich mee voor bedrijven, met name op het gebied van transparantie over mensenrechten. HUMAN, een samenwerkingsverband tussen EY, Verwer Foundation, CNV Internationaal en de VBDO, droeg bij aan het verduidelijken van deze implementatie en ondersteunde bedrijven bij het omgaan met de nieuwe vereisten.

Publicatie 'Het Jaar Verslagen'
Op 4 december werd de 30e editie van Het Jaar Verslagen, uitgegeven door het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie (MAB), gepubliceerd. Deze editie richtte zich op de kwaliteit van duurzaamheidsrapportages over het boekjaar 2024. Tijdens de bijeenkomst bij de NBA werd het eerste exemplaar overhandigd aan Angélique Laskewitz van de VBDO. Daarbij werd benadrukt dat hoogwaardige duurzaamheidsverslaggeving van groot belang bleef, zeker in het licht van recente Europese ontwikkelingen rondom regelgeving.

Jaarrekening 2025

5.1 BALANS PER 31 DECEMBER
(na resultaatbestemming)

		31-12-2025		31-12-2024
		€		€
ACTIVA				
Immateriële vaste activa				
software en licenties		–		–
Materiële vaste activa				
inventaris en apparatuur		1.782		3.917
Financiële vaste activa				
effecten		14.971		14.131
Vlottende activa				
vorderingen				
debiteuren	161.024		217.307	
waarborgsom	905		905	
vooruitbetaalde kosten en overlopende activa	19.968		6.415	
totaal vorderingen	181.897		224.627	
liquide middelen	105.108		102.945	
totaal vlottende activa		287.005		327.572
TOTAAL ACTIVA		**303.758**		**345.620**
PASSIVA				
Eigen vermogen				
algemene reserve	205.632		221.436	
bestemmingsreserve Innovatiefonds	–		–	
		205.638		221.436
Kortlopende schulden en overlopende passiva				
crediteuren	5.712		15.005	
loonheffing en sociale premies	47.534		54.255	
omzetbelasting	–		315	
vooruitontvangen bedragen	–		–	
nog te betalen kosten	44.880		54.609	
		98.120		124.184
TOTAAL PASSIVA		**303.758**		**345.620**

5.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	WERKELIJK 2025		BEGROOT 2025		WERKELIJK 2024	
	€		€		€	
BATEN						
contributies	458.102		500.000		507.834	
bijdrage innovatiefonds	45.651		50.000		67.706	
projectbaten	481.907		530.000		482.455	
financiële baten en lasten	687		1.000		1.170	
diverse baten	6.890		1.000		7.114	
TOTAAL BATEN		993.237		1.082.000		1.066.279
LASTEN						
personeel	866.050		920.000		917.789	
reis- en verblijf	3.012		6.500		7.935	
communicatie	11.626		18.000		16.208	
huisvesting	40.229		40.000		40.146	
algemeen	67.224		64.000		67.029	
afschrijvingen	2.541		6.000		2.603	
projectkosten	18.359		25.000		26.598	
TOTAAL LASTEN	1.009.041		1.079.500		1.078.308	
RESULTAAT	**- 15.804**		**2.500**		**- 12.029**	
RESULTAATBESTEMMING						
Toegevoegd aan:						
algemene reserve	- 15.804		2.500		- 12.029	
bestemmingsreserve	–		–		–	
TOTAAL RESULTAATBESTEMMING	**- 15.804**		**2.500**		**- 12.029**	

5.3 KASSTROOMOVERZICHT

		2025		2024
		€		€
Liquide middelen begin boekjaar		102.945		118.527
Liquide middelen einde boekjaar		105.108		102.945
AFNAME/TOENAME LIQUIDE MIDDELEN		**2.163**		**- 15.582**
Kasstroom uit operationele activiteiten:				
Resultaat	- 15.804		- 12.029	
Afschrijvingen	2.541		2.603	
		- 13.263		- 9.426
Veranderingen in werkkapitaal:				
Toename c.q. afname vorderingen	40.374		5.130	
Toename c.q. afname schulden	- 24.289		- 9.456	
		16.085		- 4.326
		2.822		- 13.752
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:				
Investeringen in immateriële vaste activa	–		-	
Investeringen in materiële vaste activa	- 1.499		- 2.607	
Desinvesteringen in materiële vaste activa	–		-	
Investeringen in financiële vaste activa	840		777	
		- 659		- 1.830
AFNAME/TOENAME		**2.163**		**- 15.582**

5.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De jaarrekening is opgesteld conform de richtlijn jaarverslaggeving van ‘Kleine rechtspersonen afdeling C 1 organisaties zonder winststreven’

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING

Gebruikte valuta
De jaarrekening is opgesteld in Euro's

Immateriële en Materiële vaste activa
De immateriële vaste activa zijn opgenomen tegen historische aanschafwaarde. De afschrijvingstermijn is 5 jaar.

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen historische aanschaffingsprijs. Het gehanteerde afschrijvingspercentage bedraagt 20% voor inventaris, automatiseringsapparatuur wordt afgeschreven in 3 jaar, derhalve 33,33%. Alle inventaris wordt afgeschreven tot nihil. In het jaar 2025 is voor € 1499,- aan nieuwe bedrijfsmiddelen geïnvesteerd. Bedragen boven de € 450 worden geactiveerd.

Financiële vaste activa
Effecten zijn gewaardeerd tegen marktwaarde op balansdatum.

Toelichting op vergelijkende cijfers
De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Toelichting op schattingen
Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Toelichting op kasstroomoverzichten
Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Reserves en fondsen
Reserves betreffen gelden ter vrije besteding van de vereniging. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending voor een specifiek doel. Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader voor de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft niet het bestede deel van toegekende donaties en andere fondsen.

Waardering personeelsbeloning en toelichting op pensioenen
Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers. De pensioenregeling is verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.
De verenging hanteert voor het pensioen een beschikbare premieregeling. De toegezegde bijdragen aan de pensioenverzekeraar op basis van het pensioencontract.

Onderhanden werk
Het onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen de daaraan bestede kosten, zoals werk door derden etc. en de werkelijk bestede uren van het eigen personeel tegen vaste interne tarieven. verminderd met een eventuele voorziening voor voorzienbare verliezen en in rekening gebrachte (deel-)facturen. Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van het onderhanden werk, worden de opbrengsten en lasten in de winst en verliesrekening verwerkt naar rato van de voortgang van het stadium van voltooiing van het project. (Percentage of Completion). Het stadium van voltooiing van het onderhanden werk wordt bepaald op basis van het percentage van de gemaakte kosten ten opzichte van de meest recente inschatting van de in totaal verwachte kosten.

Overige activa en passiva
De vorderingen, liquide middelen, voorziening, schulden en overlopende activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde; Waardering van vorderingen geschiedt eventueel onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

GRONDSLAGEN VAN RESULTAATBEPALING

Projecten
De kosten van de in deze jaarrekening opgenomen projecten bestaan uit toegerekende directe lasten, overhead en personele lasten. De allocatie van de overhead en personele lasten is berekend op basis van de werkelijk gemaakte uren zoals verantwoord in het urenregistratiesysteem van de VBDO. Op meerjarige projecten wordt – in overleg met de opdrachtgever – jaarlijks het projectresultaat bepaald en aan de opdrachtgever in rekening gebracht.

Bepaling resultaat
Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten over het boekjaar. De baten worden verantwoord in het verslagjaar waarin deze zijn gerealiseerd. De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Continuïteit
Het overschot op de staat van baten en lasten over 2025 bedraagt € -15.804,-, de reserves belopen per 31 december 2025 € 205.638,- positief. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

5.5 VERSCHILLENANALYSE

BALANS

In 2025 is ten laste van de post materiele vaste activa in totaal € 1.499,- geïnvesteerd voor de aanschaf van overige computerapparatuur.

De aandelen, die wij aanhouden voor het uitoefenen van stemrecht op de AVA's, zijn in het verslagjaar in waarde toegenomen tot een bedrag van € 14.971,-.

De post debiteuren is in 2025 afgenomen tot een bedrag van € 161.024,-. Er is in het verslagjaar geen voorziening getroffen voor oninbare vorderingen.

De liquide middelen namen met circa € 3.000,- toe tot een totaalbedrag van € 105.108,-.

Voor de bestemmingsreserve innovatiefonds is in 2025 van zowel institutionele leden als particuliere leden een totale bijdrage van € 45.651,- ontvangen. Met deze bijdrage heeft de VBDO een nieuw en innovatief project gefinancierd, waarvoor geen financiering kon worden verkregen. Voor een overzicht van deze projecten en het verloop van de bestemmingsreserve in het boekjaar wordt verwezen naar de toelichting op de balans op pagina 36 van dit jaarverslag.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

De institutionele leden zijn in 2025 afgenomen. Hierdoor daalden deze contributies met ruim 9% tot een bedrag van € 458.102,-. De bijdrage van € 45.651,- aan de bestemmingsfonds innovatiefonds is afgenomen.

De externe projectfinanciering is lager dan de begroting van 2025 en kwam daarmee uit op een totaalbedrag van € 481.907,-.

Ten opzichte van de realisatie 2024 dalen de totale baten (contributies, projectbaten en overige baten) in het verslagjaar met circa 7% naar een totaalbedrag van € 993.237,-.

De post personeelskosten daalt in het verslagjaar ten opzichte van de realisatie 2024 met 6%.
Het percentage aan projecten doorberekende personeelskosten is gedaald in 2025 met 3% en kwam daarmee uit op een bedrag van € 565.000,-.

De uitgaven voor de post communicatie dalen in 2025 met circa 35% ten opzichte van de begroting. Deze afname werd veroorzaakt door het niet kunnen organiseren van activiteiten die op de planning stonden.

Ten opzichte van de realisatie 2024 dalen de totale lasten in het verslagjaar met circa 6% naar een totaalbedrag van € 1.009.041,-.

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS
(activa)

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	ECORGANIZER	TOTAAL
	€	€
Stand per aanvang boekjaar		
aanschafwaarde	20.019	20.019
cumulatieve afschrijving	- 20.019	- 20.019
boekwaarde aanvang boekjaar	–	–
Mutaties in het boekjaar		
investeringen	–	–
desinvesteringen	–	–
afschrijvingen	–	–
totaal mutaties in het jaar	–	–
Stand per ultimo boekjaar		
aanschafwaarde	20.019	20.019
cumulatieve afschrijving	- 20.019	- 20.019
boekwaarde einde boekjaar	–	–

MATERIËLE VASTE ACTIVA	INVENTARIS	APPARATUUR	TOTAAL
	€	€	€
Stand per aanvang boekjaar			
aanschafwaarde	11.403	55.104	66.507
cumulatieve afschrijving	- 11.114	- 51.476	- 62.590
Boekwaarde aanvang boekjaar	**289**	**3.628**	**3.917**
Mutaties in boekjaar			
investeringen	–	1.499	1.499
Correctie investeringen	–	- 1.093	- 1.093
afschrijvingen	- 81	- 2.460	- 2.541
Correctie afschrijvingen	–	–	–
Totaal mutaties in het jaar	**- 81**	**- 961**	**- 2.135**
Stand per ultimo boekjaar			
aanschafwaarde	11.403	55.510	66.913
cumulatieve afschrijving	- 11.195	- 53.936	- 65.131
stand einde boekjaar	**208**	**1.574**	**1.782**

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS
(activa)

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
FINANCIËLE VASTE ACTIVA		
effecten		
Effectenrekening Rabobank	14.971	14.131
	14.971	**14.131**
VLOTTENDE ACTIVA		
debiteuren		
uitstaande vorderingen	161.024	217.307
af: voorziening oninbaar	–	–
	161.024	**217.307**
waarborgsom		
TNT depot bedrag	**905**	**905**
vooruitbetaalde kosten en overlopende activa		
nog te ontvangen interest	–	–
diverse vooruitbetaalde kosten	19.968	6.415
	19.968	**6.415**
LIQUIDE MIDDELEN		
ING betaalrekening	93.364	62.530
ING inbedrijfrekening	1	–
Rabobank rekening-courant	655	- 84
Rabobank beleggersrekening	2.807	2.360
Rabobank bedrijfsspaarrekening	–	–
ASN sparen zakelijk	8.281	38.139
	105.108	**102.945**

Alle liquide middelen zijn direct opeisbaar.

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS
(passiva)

EIGEN VERMOGEN	01-01-2025 **Stand**	**Toevoeging**	**Onttrekking**	**Mutatie 2025**	31-12-2025 **Stand**
Algemene reserve	€ 221.436	€ (15.804)		€ (15.804)	€ 205.632
Bestemmingsreserve Innovatiefonds	–	€ 45.651	€ 45.651	–	
	€ 221.436	**€ 29.847**	**€ 45.651**	**€ (15.804)**	**€ 205.632**

De algemene reserve heeft ten doel de continuïteit van de organisatie voor een langere periode te waarborgen. Voor de omvang van deze reserve hanteert het bestuur een normering, die gelijk is aan de helft van de voor dat jaar begrootte personeels-en huisvestingskosten.

Voor 2025 kan de omvang van de algemene reserve becijferd worden op een streefbedrag van € 460.000; aan het einde van het boekjaar en na verwerking van het resultaat komt deze reserve uit op een bedrag van € 205.632,-. In 2025 hebben zowel de institutionele- als de particuliere leden een extra financiele bijdrage geleverd aan de bestemmingsreserve Innovatiefonds. In totaal is voor het Innovatiefonds een bedrag van € 45.651,- ontvangen; De bestedingen in het boekjaar bedragen € 46.214,-. Uit het Innovatiefonds is in 2025 het volgende project gefinancierd:

PROJECT	**OMSCHRIJVING**	Totale projectkosten	T.L.v.Innovatiefonds
25.893	How do we determine economic values	€ 46.214	€ 45.651
		€ 46,214	**€ 45.651**

KORTLOPENDE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Crediteuren		
Nog te betalen facturen	5.712	15.005
Loonheffing en sociale premies		
Aangifte loonheffing december	47.534	54.255
Omzetbelasting		
aangifte omzetbelasting 4e kwartaal 2024	–	315
Vooruitontvangen bedragen	–	–
Projectbaten vooruit ontvangen	–	–
Nog te betalen kosten		
Reservering vakantiegeld, verlofdagen	35.165	44.717
Accountant jaarcontrole	9.715	9.892
	44.880	**54.609**

niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen
Er is een huurcontract afgesloten t.b.v. Pieterstraat 11 te Utrecht.
In 2025 bedroeg de huur € 8443 per kwartaal; de maand september is huurvrij.
Het huurcontract is stilzwijgend verlengd.

5.7 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	WERKELIJK 2025	BEGROOT 2025	WERKELIJK 2024
BATEN	€	€	€
contributies			
particulieren	10.359	10.000	10.866
institutionele leden	447.743	490.000	496.968
bijdrage Innovatiefonds	45.651	50.000	67.706
financiële baten en lasten	687	1.000	1.170
diverse baten	6.890	1.000	7.114
	511.330	**552.000**	**583.824**
ACTIVITEITEN BATEN	**481.907**	**500.000**	**482.455**

Hieronder volgt een specificatie van de baten van de in 2025 en 2024 gereedgekomen projecten.
De baten hebben betrekking op de in die jaren aan afnemers van onze diensten gefactureerde bedragen.

PROJECTEN			
Benchmarks	309.740		293.160
Kennisoverdracht	76.027		66.487
Engagement	96.140		122.808
TOTALE ACTIVITEITEN BATEN	**481.907**	**530.000**	**482.455**

5.7 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

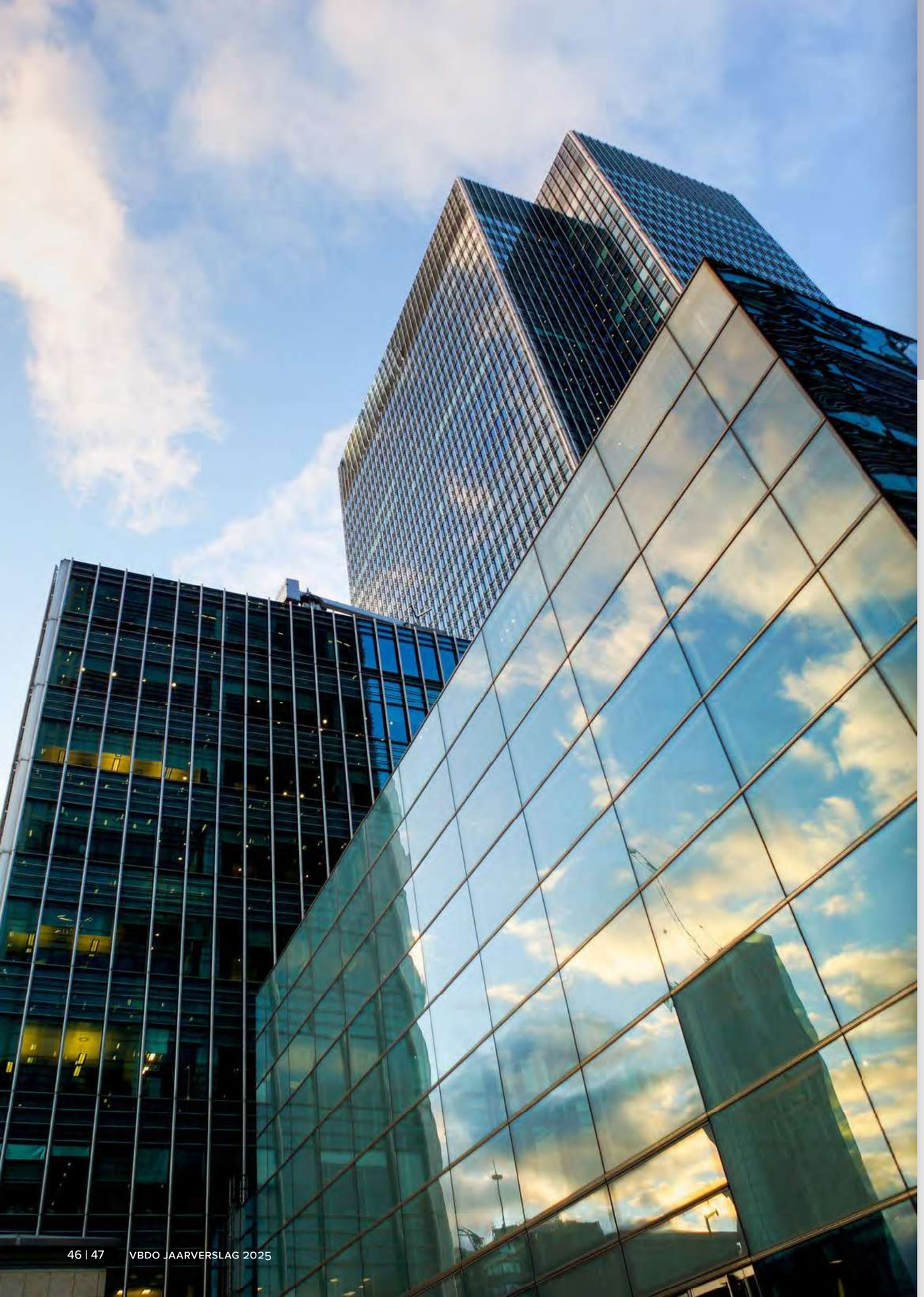
	WERKELIJK 2025	BEGROOT 2025	WERKELIJK 2024
LASTEN	€	€	€
personeel			
salarissen	669.286		688.010
sociale lasten	99.247		106.740
pensioenen	65.409		60.402
overige personeelskosten	32.108		62.637
	866.050	**838.000**	**917.789**

In 2025 waren er gemiddeld 9 FTE'S werknemers in loondienst (2024 : 9 FTE'S).
Onder de post salarissen is ook een bedrag van € 14.910,- opgenomen uit hoofde van verstrekte stagevergoedingen.

reis- en verblijf	**3.012**	**6.500**	**7.935**
communicatie			
Nieuwsbrieven en publicaties	3.179		3.086
websites	6.034		9.693
overige communicatie	2.413		3.429
	11.626	**18.000**	**16.208**
huisvesting			
huur kantoor	33.772		33.772
servicekosten	5.637		5.637
overige huisvesting	819		737
	40.228	**40.000**	**40.146**
algemeen			
kantoor	33.622		33.890
accountant	14.484		13.873
administratie	4.450		4.902
bestuur en raad van advies	–		-
overige algemene kosten	14.678		14.364
	67.234	**64.000**	**67.029**

Het bestuur heeft in 2025 geen aanspraak gemaakt op de reguliere onkostenvergoeding.

afschrijvingen			
inventaris	81		81
apparatuur	2.460		- 378
Software tools	–		2.900
	2.541	**7.500**	**2.603**

6. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2025 van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling op 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met RJk C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2025;
2. de staat van baten en lasten over 2025; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheids-regels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJk C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven' is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJk C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJk C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Sliedrecht, 12 augustus 2026

WITh Accountants B.V.

Digitaal ondertekend door:
Pieter Alblas
12 augustus 2026 11:25 +02:00

P. Alblas RA

7. Duurzame bedrijfsvoering

7.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk beschrijven we de sociale prestaties en milieuaspecten. De VBDO richt zich daarbij op de materialiteit van de sociale en milieu-indicatoren. De prestaties die in dit hoofdstuk staan, zijn relatief. Een verandering in de aantal fte's heeft significante gevolgen voor de relatieve prestaties van de organisatie.

7.2 SOCIALE PRESTATIES

Werknemers

In 2025 waren er gedurende het jaar tien medewerkers, waarvan acht met een vast contract, werkzaam bij de VBDO. Een volledige werkweek bedraagt 36 uur. In totaal waren er 8 fte's werkzaam gedurende het gehele jaar. Ten opzichte van het voorgaande jaar is dit wat lager.

Diversiteit

De VBDO vindt het belangrijk dat er een goede balans is tussen mannelijke en vrouwelijke werknemers. In 2025 waren er zes vrouwen en vier mannen werkzaam bij deze organisatie.

Stagiaires en vrijwilligers

In 2025 werkten er vier stagiaires bij de VBDO. De stages duurden 3 tot 6 maanden. Er werkten 20 vrijwilligers mee voor de research en de bezoeken aan de aandeelhoudersvergaderingen. Stagiaires en vrijwilligers ontvangen een onkostenvergoeding.

Secundaire arbeidsvoorwaarden

De secundaire arbeidsvoorwaarden voor de betaalde medewerkers zijn:

- Bijdrage in pensioen
- Flexibele werktijden
- Een vergoeding voor woon-werk verkeer

De inschaling en beloning vinden plaats volgens de systematiek van Hivos.

Intern overleg

Elke drie weken is er een teammeeting met alle vaste medewerkers van de VBDO. Verder zijn er twee keer strategische overleggen per jaar, met bestuur en team. Daarnaast vindt er één keer per jaar een beoordelingsgesprek plaats. De directeur voert dit gesprek met de medewerkers en het bestuur met de directeur.

7.3 VERZUIM

Het ziekteverzuim bedroeg in 2025 gemiddeld 1 procent. In 2024 was dit 0,7 procent. Het percentage ziekteverzuim wordt berekend door het aantal uren ziekteverzuim te delen door het totaalaantal contracturen.

7.4 UITBESTEED WERK

In 2025 werden de volgende werkzaamheden uitbesteed:

- **Vormgeving en druk publicaties**
  Wim Dijkers, Breukelen
- **Netwerkbeheer, automatisering**
  Fixar, Alkmaar
- **Kantoorartikelen en kopieerpapier**
  Viking, Venlo
- **Verhuur en onderhoud pand**
  C.N. van der Brugge, Utrecht
- **Salarisadministratie**
  Zweers & Wijbenga, Utrecht
- **Accountantscontrole**
  With Accountants, Sliedrecht
- **Ontwerp en vormgeving www.vbdo.nl**
  Haicu webdesign, Utrecht
- **Adviseur pensioenen en werknemersverzekeringen**
  APS Pensioenteam
- **Uitvoering Pensioenen**
  Zwitserleven
- **SEO consultant**
  René Dekker, Veenendaal
- **Google Analytics specialist**
  Dijkdoorbraak, Rijswijk

De VBDO is bewust in de keuze van haar leveranciers omdat deze moeten bijdragen aan de eisen die de VBDO zichzelf stelt op sociaal- en milieugebied (bijvoorbeeld: het leveren van kringlooppapier). We geven de voorkeur aan leveranciers die affiniteit hebben met de duurzame doelstellingen van de VBDO.

7. Duurzame bedrijfsvoering

7.5 MILIEUPRESTATIES

Milieu-effecten
De VBDO draagt bij aan de uitstoot van CO2 voornamelijk door energiegebruik (gas en elektriciteit) en transport. Andere vormen van milieubelasting als gevolg van de kantooractiviteiten zijn materiaalgebruik (voornamelijk papier), watergebruik en afvalproductie. Deze zijn vanwege de beperkte materialiteit niet meegenomen in dit rapport.

CO2-emissies als gevolg van kantoorgebonden energiegebruik
De CO2- emissies als gevolg van kantoorgebonden energiegebruik zijn afkomstig uit gasgebruik (verwarming) en elektriciteitsgebruik.

CO2-EMISSIES VAN KANTOORGEBONDEN ENERGIEVERBRUIK IN 2025

	Hoeveelheid (GJ/jaar)	CO_2 emissie (kg/jaar)
Gasgebruik	66,8	3150
Elektriciteitsgebruik	53,2	2770
Totaal	**120,0**	**5920**

co_2-emissies van kantoorgebonden energieverbruik

Totaal	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**
GJ	120	120	120	120	120	120
Kg CO_2	5.920	5.920	5.920	5.920	5.920	5.920

CO2-emissies als gevolg van transport
Voor een bepaling van de omvang van het transport zijn de aan de VBDO gerelateerde werk gerelateerde kilometers meegerekend (woonwerk verkeer en externe afspraken van directie en medewerkers), alsmede de afstand die is afgelegd voor het bijwonen van internationale afspraken. Het kilometerverbruik van bezoekers, of door de VBDO ingeschakelde onderzoekers van andere organisaties, wordt buiten beschouwing gehouden. Bus-, tram- en taxivervoer naar bestemmingen in grote steden (meestal aansluitend op treinreis) zijn dit jaar ook meegenomen.

In 2025 werden per trein minder kilometers afgelegd dan in 2024. Het aantal kilometers met de auto is toegenomen en er is één vliegreis gemaakt in het verslagjaar.

co_2-emissies van transport in 2025

	Afstand (km/jaar)	CO_2 emissie (kg/jaar)
Trein	91.675	312
Auto	4.800	950
Vliegtuig	3.720	2.802
Totaal	**100.195**	**4.064**

co_2-emissies van transport

Totaal	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**
Km	100.195	160.804	216.944	63.292	48.560	83.002
Kg CO_2	4.064	28.653	15.190	2.878	3.544	23.935

Vanaf 2018 hebben we de berekening van de uitstoot van vliegreizen verdeeld in korte, middellange en langeafstandsvluchten (o.b.v. emissiefactoren van co2emissiefactoren.nl). Dit geeft een waarheidsgetrouwer beeld van de emissies en verklaart de daling in kg CO2 ten opzichte van 2018.

co_2-emissies in kg per jaar

	2025	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**
Energiegebruik	5.920	5.920	5.920	5.920	5.920	5.920
Transport	4.064	28.653	15.190	2.878	3.544	23.935
Totaal	**9.984**	**34.573**	**21.110**	**8.798**	**9.464**	**29.855**
Totaal per fte	**1.203**	**3.201**	**2.706**	**1.271**	**1.081**	**3.393**

Bijlage 1

Institutionele leden 2025

ASR
ABN AMRO MP
ABP Bestuursbureau
Achmea
Cardano
Aegon AM
Ahold Delhaize pensioen
Ansvar Verzekeringen
ASN Bank (SNS Bank)
AXA IM
Bank Ten Cate & Cie.
Blackrock IM
BNP Nederland
BPF Bakkers
BPF Detailhandel
CACEIS
Candriam
CDP
ClientEarth
CNV International
DegroofPetercam AM
DSM Pension Services
Fair Capital Partners
Fairr
Fidelity Nederland
FNV
ING
IUCN
Klaverblad Verzekeringen
KPN Pensioenfonds
Legal and General asset management
Menzis
Morningstar
MSCI
NN Group
Goldman Sachs
ONVZ
Oikocredit Nederland
Oxari
Pensioenfederatie
Pensioenfonds TNO
Pensioenfonds Werk - en Reintegratie
Pensioennavigator
PFZW
PGB Pensioenfonds
Phenix Capital Group
PME Pensioenfonds
Polestar Capital
Profundo
Prot. Gemeente Leiderdorp
PwC Advisory
Rabobank
Rainforest Foundation Norway
Sail Investment BV
Scildon
Start Green Capital
St. Pensioenfonds SNS Reaal
Storebrand Asset Management
Trillium Asset Management
Triodos Bank
Univé
Unigarant
Velthuyse & Mulder Vermogensbeheer
Verbond van Verzekeraars
VGZ
WAP
WNF
Zwitserleven

Bijlage 2

Engagement met beursgenoteerde bedrijven

Financial Sector
ABN Amro
a.s.r.
ING Group
NN Group
Van Lanschot Kempen

Industry
Aalberts
AkzoNobel
Royal BAM Group
Corbion
Royal Heijmans
Royal Vopak

Technology & Electronics
Adyen
ASM International
ASML Holding
Royal Philips
Prosus
Signify
TKH Group

Food, Beverage & Retail
Royal Ahold Delhaize
Heineken
JDE Peet's
Sligro Food Group
Wereldhave

Services
Arcadis
Fugro
Just Eat Takeaway.com
Royal KPN
PostNL
Randstad
SBM Offshore
Wolters Kluwer

Bijlage 3

Methode Milieubelasting en achtergronden berekening

CO2-emissies
De CO2-emissies van het kantoorgebonden energiegebruik zijn als volgt berekend:

Gas: verbruik op basis van eindafrekening gas-leverancier; 1000 m3 gas = 31,65 GJ primaire energie; 1 GJ primaire energie (gas) = 56,0 kilogram CO2

Elektriciteit: verbruik op basis van eindafrekening elektriciteitsleverancier; duizend kWh elektriciteit = 3,6 GJ / 0,4 (40 procent rendement elektriciteits-opwekking) = 9 GJ; 1 GJ primaire energie (elektriciteit) = 70,8 kilogram CO2 De CO2-emissies van transport zijn berekend aan de hand van de volgende gemiddelde omrekeningsfactoren:

Trein: gemiddeld 0,04 (0,02-0,06) kilogram CO2 per persoon per kilometer

Vliegtuig (korte afstanden): 0,15 (0,11-0,18) kilogram CO2 per persoon per kilometer

Vliegtuig (lange afstanden): 0,10 (0,08-0,11) kilogram CO2 per persoon per kilometer

Auto: 0,19 (0,12-0,26) kg CO2 per autokilometer (middelmaat auto, benzine, één persoon per auto, korte afstanden tot ongeveer 150 kilometer)

Papier
Het papierverbruik wordt berekend met behulp van de volgende formule: [papierverbruik 2025] = [voorraad kilogram papier per 01-01-2025] + [inkoop kilogram papier gedurende 2025] [voorraad kilogram papier per 01-01-2025].

Emissies en klimaat-effecten van transport
Voor spitsverkeer buiten de stad (korte afstand < 100 km) geldt dat de CO2-emissie van het openbaar vervoer ongeveer 20 procent is in vergelijking met auto's bij een bezettingsgraad van één persoon per auto. Zelfs als er drie personen in een auto zitten, zijn de CO2- emissies per reizigerskilometer van de auto nog steeds groter dan die van het openbaar vervoer. Het klimaateffect van vliegtuigen is groter dan de uitstoot van CO2 alleen doet vermoeden. Ook de op grote hoogte uitgestoten waterdamp en NOx hebben een klimaateffect. De meest waarschijnlijke schatting is dat het klimaateffect van de luchtvaart ongeveer 2,7 keer zo groot is als het klimaateffect van de CO2-uitstoot alleen. Dit betekent dat het klimaateffect van een vliegtuig per reizigerskilometer gemiddeld ongeveer vijfmaal zo groot is als dat van de gemiddelde autopassagier. Zelfs ten opzichte van een alleen rijdende automobilist is het klimaateffect van een gemiddelde vliegtuigpassagier groter. De trein bleek zowel op korte als langere afstand het minst vervuilende vervoermiddel. Doordat de VOS en NOx emissies van elektriciteitscentrales bijna nul zijn, steekt de trein ook op dit onderdeel gunstig af ten opzichte van auto en vliegtuig. Bij een snelheid van auto's boven de 120 km/uur nemen de emissies onevenredig snel toe.

Bijlage 4

GRI-index

	Omschrijving	Pagina
	Strategie en analyse	
GRI 2-22	Visie en strategie	Voorwoord
	Profiel van de organisatie	
GRI 2-1	Naam van de organisatie	Voorwoord
GRI 2-2	Belangrijkste merken, producten en diensten	1 Directieverslag
GRI 2-1	Locatie van het kantoor	Binnenzijde cover
GRI 2-1	Landen waarin de activiteiten plaatsvinden	1.2 Activiteiten en instrumenten
GRI 2-1	Rechtsvorm	Binnenzijde cover
GRI 2-6	Afzetmarkt	3 De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling
GRI 2-7	Omvang van de organisatie	Het VBDO team, Het VBDO bestuur
GRI 2-8	Aantal werknemers naar type arbeidscontract en gender	-
GRI 2-8	Percentage werknemers betrokken in collectieve arbeidsvoorwaarden onderhandelingen	-
GRI 2-9	Toeleveringsketen	-
GRI 2-9	Significante veranderingen tijdens verslagperiode	-
GRI 2-10	Voorzorgsbenadering	2.6 Toekomstverwachting
GRI 2-23	Lijst van extern ontwikkelde verklaringen en principes	1.3 Omgeving
GRI 2-23	Lidmaatschappen van nationale en internationale associaties en 12 belangenorganisaties	3.5 Internationale netwerken

Bijlage 4

GRI-index

	Materialiteitsaspecten en afbakening	
GRI 2-5	Lijst van geconsolideerde financiële gegevens	5 VBDO en financiën
GRI 2-22	Proces voor het bepalen van de inhoud van het rapport	6 Duurzame bedrijfsvoering
GRI 2-22	Lijst van onderwerpen van materieel belang	6 Duurzame bedrijfsvoering
GRI 2-23	Afbakening van de onderwerpen van materieel belang binnen de organisatie	6 Duurzame bedrijfsvoering
GRI 2-23	Afbakening van de onderwerpen van materieel belang buiten de organisatie	6 Duurzame bedrijfsvoering
GRI 2-23	Uitleg over de gevolgen van eventuele herformuleringen van eerder verstrekte informatie	-
GRI 2-23	Significante veranderingen ten opzichte van reikwijdte en afbakening van vorige rapportages	-

	Betrokkenheid stakeholders	
GRI 2-29	Lijst van stakeholders	Bijlage 1
GRI 2-29	Inventarisatie en selectie van stakeholders	3.4 Inspraak van leden
GRI 2-30	Aanpak om stakeholders te betrekken	4 Activiteiten van de VBDO
GRI 2-30	Voornaamste reacties van stakeholders	4 Activiteiten van de VBDO

	Reikwijdte van het verslag	
GRI 2-23	Verslagperiode	1 Directieverslag
GRI 2-23	Datum van het vorige jaarverslag	1 Directieverslag
GRI 2-23	Verslagleggingscyclus	1 Directieverslag
GRI 2-23	Contactpunt voor vragen over het verslag	Voorwoord
GRI 2-23	De gekozen 'in overeenstemming met'-optie	Voorwoord
GRI 2-23	Externe betrouwbaarheidsverklaring	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

	Bestuur	
GRI 2-9	De bestuursstructuur van de organisatie	3 De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling

	Ethiek en Integriteit	
GRI 2-10	Toepasselijke waarden en formele gedragcodes	–

	Economische prestaties	
GRI 3-3	Rekening van baten en lasten 22-34 van financieel overzicht	5 VBDO en financiën

	Milieuprestaties	
GRI 3-4	Directe uitstoot broeikasgassen	6 Duurzame bedrijfsvoering

	Sociale prestaties	
GRI 3-8	Percentage werknemers met regulier functioneringsgesprek	6 Duurzame bedrijfsvoering
GRI 3-9	Letsel-, beroepsziekte, uitvaldagen en verzuimcijfers van personeel	6 Duurzame bedrijfsvoering
GRI 103-2	Intern klachtenmechanisme	6 Duurzame bedrijfsvoering

Bijlage 5

Begroting 2026

	BEGROTING 2026	REALISATIE 2025	BEGROTING 2025
BATEN	€	€	€
Contributies institutioneel	490.000	447.743	490.000
Contributies particulier	10.000	10.359	10.000
Bijdragen Innovatiefonds	50.000	45.651	50.000
Financiele baten en lasten	1.000	687	1.000
Projectbaten	500.000	481.907	530.000
Overige baten	1.000	6.890	1.000
totaal	**1.052.000**	**993.237**	**1.082.000**
LASTEN			
Projectlasten kosten incl personeel	565.000	585.000	585.000
Personeel	880.000	866.050	920.000
doorrek naar project	- 585.000	- 566.641	- 560.000
Reis en verblijf	6.500	3.012	6.500
Communicatie	18.000	11.626	18.000
Huisvesting	40.000	40.229	40.000
Algemeen	70.000	67.224	64.000
Afschrijvingen	5.000	2.541	6.000
	1.044.500	**1.009.041**	**1.079.500**
TOTAAL	**7.500**	**- 15.804**	**2.500**

